

Wim Geldolf, *Een stuk oude politieke cultuur achteraf bekeken*, Antwerpen-Rotterdam, C. de Vries-Brouwers, 2006, 699 pp., ill., ISBN 90-5927-234-X.

Wim Geldolf (°1928), die reeds in 1996 een studie aan Camille Huysmans¹ wijdde en in 1999 aan C. Huysmans en Lode Craeybeckx (1922-1968)², vertelt ditmaal zijn persoonlijk biografische verhaal, gesteund op talrijke documenten. Het gaat om een bevoorrechte getuige, die decennialang een toonaangevende rol speelde in het Antwerpse socialisme, die vooraanstaand aanwezig is geweest in het partijbureau van de BSP, die zich deed gelden als parlementair en die ook bij regeringsonderhandelingen betrokken was. In die zin is het jammer dat, bijvoorbeeld achteraan, geen overzicht van zijn loopbaan staat, omdat uit het boek blijkt hoe de netwerking en de machtsopbouw via organisaties verloopt.

De auteur heeft ervoor gekozen zijn eigen ervaringen en talrijke activiteiten centraal te stellen, deze wel te kaderen, maar zonder die verder te contextualiseren in een bredere analyse. Talrijke thema's passeren de revue, het ene onderwerp al wat meer uitgewerkt en interessanter dan het andere. Ontluisterend en wel uitgespit zijn de hoofdstukken over de aanhoudende machtsstrijd binnen de Antwerpse federatie en vooral de wijze waarop Geldolf de voor hem kwetsende en pijnlijke liquidatie uit het schepencollege in 1982 beschrijft. Hij schuwt daarbij harde en misprijzende woorden voor zijn opponenten niet. Hoewel het hem wat aan afstandelijkheid ontbreekt en zijn verhaal aan andere interpretaties zou moeten worden getoetst, geeft

het een hallucinante inkijk in het verloop van besluitvormingsprocessen en zelden werd op een dergelijke manier inzicht in de interne keuken gegeven.

Uitgebreid wordt ingegaan op de concurrentie van de Antwerpse haven met Zeebrugge en in de marge ook de communautaire aspecten ervan. Even wordt stilgestaan bij de socialistische scheurlijst-C. Huysmans, hoe die volgens de auteur door Volksuniekringen werd ondersteund, wat de BSP in Antwerpen twee zetels deed verliezen en waardoor Hugo Schiltz volksvertegenwoordiger kon worden (pp. 319-320). Aan bod komt ook de houding van Geldolf ten aanzien van de amnestieproblematiek in 1959 en in 1976 (pp. 141-151). Tijdens dat laatste jaar zette hij stappen in de richting van verzoening. Zijn ontwerptekst werd goedgekeurd door de afdeling Antwerpen en daarna door de Antwerpse gemeenteraad, op de PVV-fractie na. In het partijbureau en in de socialistische Kamerfractie stuitte hij echter op zwaar verzet. Wat overbleef, was het eventuele nut van een objectieve inventaris. Een mager compromis onder druk van de Franstalige leiders, zoals de auteur doet uitschijnen.

In februari 1962 had Geldolf inzake het interne communautaire conflict de keuze reeds op scherp gesteld. Na de vaststelling van de nog steeds schrijnende Vlaamse achterstand, het gevoel van minderwaardigheid (cf. Hendrik De Man) en een traditionele bereidheid om toe te geven, terwijl men intussen bij wijze van paradox van imperialisme werd beschuldigd, formuleerde hij het dilemma als volgt: *"moet de breuk komen bij ons over taal- en streekproblemen of moet ze fataal komen bij de CVP over interne tegenstellingen inzake sociaal-economische opvattingen?"* (p. 199). Het was een wat retorische vraag, waarbij hij tegelijkertijd ook de angst van de oudere naoorlogse generatie Vlaamse socialisten voor het federalisme verwoordde. (Ter verduidelijking: op dat moment regeerde de eerste tra-

1. W. Geldolf, *Stockholm 1917: Camille Huysmans in de schaduw van titanen*, Antwerpen, 1996.

2. W. Geldolf, *Camille Huysmans en Lode Craeybeckx (1922-1968): het verhaal van een politieke relatie in goede en kwade dagen*, Antwerpen, 1999.

vaillistische regering Lefèvre-Spaak en had de liberale partij zich tot PVV getransformeerd, mikkend op de burgerlijke vleugel van de CVP). De verwijdering tussen Vlaamse en Waalse socialisten nam echter toe: de aparte Waalse en Vlaamse congressen, alsook het 'oppervlakkige' akkoord Klemskerke-Verviers van februari 1968. Daardoor komt ook de aanloop naar de splitsing van de partij in 1978, ten gevolge van de mislukking van het Egmontpact, duidelijker in beeld dan tot nu geweten. Een belangrijk tussenmoment waren de regeringsonderhandelingen met de CVP in 1974, waaraan Geldolf participeerde (pp. 456-464). Niet alleen was er dan al de moeilijke persoonlijke relatie tussen Leo Tindemans en André Cools, maar ook toen reeds leidde een botsing tussen Cools en Jos Van Eynde 'tot een Vlaams-Waalse opsplitsing van de socialistische onderhandelingsploeg'. De Vlaamse socialisten waren blijkbaar meergeneigd naar oplossingen te zoeken dan hun Waalse partijgenoten. Ter discussie stond overigens ook de rol van het ABVV en van Georges Debunne, aangesneden in het partijbureau door Geldolf, wat tot een nieuwe aanvaring met Cools leidde. Na die 'interne rel' beschouwde de BSP het formatieberaad als mislukt, maar dat werd verborgen om de verantwoordelijkheid voor de breuk bij de CVP te kunnen leggen. In het verlengde zou een Bestendig Comité van de Vlaamse BSP-federaties worden opgericht, dat Frank Van Acker als voorzitter koos. Dat werd het tussenstation naar de verkiezing van Karel Van Miert tot nieuwe Vlaamse covoorzitter in juni 1977. Voordien waren Van Acker en Geldolf door zetelend voorzitter Willy Claes (die naar Economische Zaken wilde) gepolst naar hun belangstelling voor twee vacatures: het ministerie van Binnenlandse Zaken en het Vlaamse partijvoorzitterschap. Beiden weigerden, maar Geldolf zou dan als eerste Van Miert, op dat moment adjunct-nationaal-secretaris en nauwe medewerker van Claes, naar voren hebben geschoven, te-

vens als exponent van een jonge generatie (Geldolf zelf behoorde tot een midden-generatie). Achteraf zou de Antwerpse federatie die kandidatuur zwaar contesteren, maar tevergeefs. Ook hier wordt een blik achter de schermen gegund, hoe de weg voor Van Miert werd geëffend en hoe ook de top van vakbond en mutualiteit daarbij was betrokken (pp. 506-519). Volgens Geldolf zou hij naar aanleiding van de rakettenkwestie in december 1979 Van Miert, na diens persoonlijke contactneming, ervan weerhouden hebben om ontslag te nemen na het dramatische partijbureau, waarin hij in de minderheid werd gesteld. Geldolf beschouwde dat mogelijke ontslag als een ramp voor de ingezette verjonging en vernieuwing van de partij.

Zelf bleef Geldolf een tegenstander van het federalisme (p. 317). Vandaar dat hij ook gekant was tegen de opname van communautaire partijen in de regering met het oog op een twee derde meerderheid voor een grondwetsherziening. Tijdens zijn 1 meirede van 1977 sprak hij namens de Antwerpse socialisten een 'No pasarán' uit tegen Hugo Schiltz en de Volksunie, alsook tegen het FDF. Maar in het nationale partijbureau stond hij met dat standpunt nagenoeg geïsoleerd en zijn veto contrasteerde met de openingen die Cools en Claes in die richting maakten en waaruit het Egmontpact zou voortvloeien (pp. 508-509). Dat Geldolf het 'grondwettelijk fetisjisme van de 2/3 meerderheid' aanklaagde en poneerde dat een gewone meerderheid wel volstond, met verwijzing naar het ongrondwettelijk precedent van Loppem na de Eerste Wereldoorlog (p. 450), lijkt een wat vreemde kronkel. Stellen dat de communautaire partijen zich via regeringsdeelname zouden kunnen stabiliseren en bestendigen, zou door de feitelijke evolutie worden weerlegd. Wel leidde dat tot een verdere regionalisering en confederalisering. Er bestaat vandaag grote verwarring over de terminologie.

[Harry Van Velthoven]